

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över betänkandet; Ett land att besöka – en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU 2017:95)

Sammanfattning av LOs synpunkter:

- LO delar utredningens förslag om ett nytt övergripande politiskt mål; *att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet*. Att de tre hållbarhetsperspektiven hanteras i helhet är viktigt.
- LO vill understryka vikten av ett fortsatt arbete som har jämställdhetsperspektivet i fokus och där konkreta förslag tas fram.
- LO delar utredningens förslag om att en plattform och en strategi, med mätbara delmål, är viktig och ska utformas och genomföras fram till 2030 – *en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring*.
- LO delar utredningens förslag om att inrätta ett Nationellt besöksforum, och vill särskilt understryka vikten av att arbetsmarknadens parter medverkar och bereds hög delaktighet.
- LO delar utredningens slutsats om att en digital infrastruktur är en grundläggande förutsättning för företagande, för besökare och för de anställda.
- LO menar att statens nyinvesteringar i transportinfrastrukturen bör höjas till 1 procent av BNP.
- LO anser att de anställdas perspektiv och möjligheter bör kunna ges ett större utrymme än vad som tas upp i betänkandet, i ett fortsatt arbete med en nationell strategi.
- LO delar utredningens uppfattning om att det finns behov av fördjupad kunskap om plattform- och delningsekonomi och de regelverk, utmaningar och möjligheter som det innebär för besöksnäringens branscher och turism.
- LO vill understryka vikten av att stödja forskning om vad som skapar förutsättningar för en ökad besöksnäring, och delar utredningens bedömning av att offentlig finansiering av forskning på området måste öka både för att bredda forskningen och öka dess kvalitet.

- LO föreslår att en utredning tillsätts för att kartlägga vad som behöver göras för att hantera utveckling mot ett kontantlöst samhälle, inom besöksnäringen. En sådan utredning bör ha representation från relevanta myndigheter och parterna från besöksnäringens branscher.

LOs synpunkter på betänkandet

Besöksnäringens betydelse har ökat, såväl i exportvärde som i antal sysselsatta. En sammanhållen politik kan bidra till en fortsatt positiv utveckling. Det kan leda till att de samlade resurserna används effektivt och att sysselsättningen ökar, och bidrar till att stad och land hålls samman.

Även om besöksnäringen ur ett sysselsättningsperspektiv i dag är relativt koncentrerad till storstäder har den stor betydelse för landsbygden, och kanske än mer för glesbygd då den också bidrar till att upprätthålla kommersiell service för lokalboende. Turism- och besöksnäringen skär över ett antal branscher och näringsgrenar. Utredningen visar det ömsesidiga beroendet mellan näringen, andra branscher och den offentliga sektorn. En aktiv näringspolitik med bra förutsättningar för ett brett näringsliv i hela landet hänger samman med möjligheter att också utveckla turism- och besöksnäringen.

Övergripande mål och nationell strategi

Det är målmedvetna insatser som krävs för att fortsätta att stärka och utveckla turism- och besöksnäringen, precis som utredningen föreslår. Utredningens förslag om ett nytt övergripande politiskt mål; *att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela landet*, är enligt LOs uppfattning bra. Det är viktigt att hållbarhetsperspektiven hanteras i helhet.

Utredningens bedömning är att det övergripande målet också bidrar till positiva konsekvenser för jämställdheten, då förslagen i betänkandet är könsneutrala men syftar till social hållbarhet. Bland de indikatorer som utredningen föreslår för en god måluppfyllelse, finns förslag formulerat om ”att besöksnäringen bidrar till ett jämställt samhälle och inkluderande tillväxt”. LO vill understryka vikten av ett fortsatt arbete som har jämställdhetsperspektivet i fokus och ett arbete där konkreta förslag tas fram. En bättre tillgång till relevant statistik och data kan underlätta för att kunna sätta mer tydliga jämställdhetsmål. Ökad forskning, jämte utbildningsinsatser och kompetensutveckling kan sammantaget – genom ökad kunskap – leda till fler viktiga förslag som syftar till ökad jämställdhet.

Utöver ett nytt övergripande mål föreslår utredningen att regeringen utvecklar, antar och genomför *en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring* – en plattform för hur politiken ska utformas och

genomförs fram till 2030. Utredningen föreslår att den nationella strategin delas in i strategiska områden, och att det övergripande målet bryts ned i mätbara delmål. Utredningen föreslår att strategin utvecklas i samverkan med besöksnäringen, statliga myndigheter, regioner, kommuner och det civila samhället. LO tillstyrker förslaget om att en nationell strategi tas fram. Det är viktigt att den kan omsättas i politiska beslut och prioriteringar som kan bidra till att utveckla och stärka besöksnäringen.

Nationellt besöksnäringens forum

Regeringen föreslås inrätta ett Nationellt besöksforum, som får i uppdrag att ta fram den nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring samt att, efter att regeringen fattat beslut, koordinera genomförandet av strategin. Utredningen föreslår att Nationellt besöksforum ska verka under en tidsperiod om fem till åtta år. LO delar utredningens förslag om att inrätta ett Nationellt besöksforum, och vill särskilt understryka vikten av att arbetsmarknadens parter medverkar och bereds hög delaktighet.

Sammanhållen politik – och ett strategiskt arbete

Utredningen ger en bra beskrivning och genomgång av besöksnäringen, dess ekonomiska betydelse och utmaningar, och betänkandet innehåller ett större antal förslag på behov av vidare utredningar och analyser. Besöksnäringen är liksom andra branscher beroende av en rad politiska insatser; som en väl fungerande infrastruktur, tillgång till bostäder och utbildning, liksom till en offentligt finansierad välfärd i hela landet.

När det gäller infrastruktur handlar det såväl om en fungerande transport- som IT-infrastruktur. Beroendet av elektroniska kommunikationstjänster ökar. En hög överföringskapacitet är central för hela Sverige, för den regionala och den lokala utvecklingen. Besöksnäringen, som verkar i hela landet men också globalt, har tydliga behov av en fungerande IT-infrastruktur för en fortsatt positiv utveckling. Digitaliseringen kräver stöd som tillgång till snabbt bredband eller stabila mobila tjänster. LO delar utredningens slutsats om att en digital infrastruktur är en grundläggande förutsättning för företagande, för besökare och för de anställda.

Väl fungerande infrastruktur och transporter, och med anknytningar som är samordnade är en utmaning för näringen – flyg som båt, tåg, buss, taxi som kollektivtrafik. Trafikutbud och transporter har en viktig klimatpolitisk koppling, och utredningen har pekat på olika fördjupningsområden för att bidra positivt till att nå klimatmålen. Nuvarande anslagsramar för transportinfrastruktur behöver höjas för att en standardhöjning ska vara möjlig och för att infrastrukturen inte ska försämrats. LO menar att staten nyinvesteringar i transportinfrastrukturen bör höjas till 1 procent av BNP.

Investeringar i infrastruktur hänger också samman med bostadsfrågorna. LO vill särskilt peka på behovet av att infrastruktuursatsningar ligger i takt med beslut om bostäder, då besluten ligger på nationell, regional och kommunal nivå. När bostadsmarknaden inte klarar de behov som finns uppstår tillväxthinder. En grundförutsättning för att kunna rekrytera personal är att det finns tillgång till bostäder och till rimliga kostnader, för de anställda. Eftersom sysselsättningen inom näringen är relativt koncentrerad till större städer är boende, och pendlingsmöjligheter, viktiga.

En hög personalomsättning inom näringens branscher kan ha flera bakomliggande faktorer. Det kan handla om tillgången till bostäder, pendlingsmöjligheter, skolor liksom till bra barnomsorg, också på obekväma arbetstider. Men det handlar också om möjligheter till trygga anställningar, rätt till heltid och bra villkor. Utbildnings- och utvecklingsmöjligheterna inom branscherna kan också bidra till en högre attraktivitet. I ett fortsatt arbete med en nationell strategi bör de anställdas perspektiv och möjligheter kunna ges ett större utrymme än vad som tas upp i betänkandet.

Utredningen lyfter flera viktiga aspekter kring den tekniska utvecklingen – digitaliseringen – som sker allt snabbare och berör näringen i hög utsträckning. LO delar utredningens uppfattning om att det finns behov av fördjupad kunskap om plattform- och delningsekonomi och de regelverk, utmaningar och möjligheter som det innebär för besöksnäringens branscher och turism. Det inkluderar i hög utsträckning fördjupningar kring anställdas villkor och förutsättningar, sund konkurrens och sunda marknader, lagstiftning, konsumentskydd, skatter etc.

Kompetensförsörjning

I branscherna inom besöksnäringen efterfrågas arbetskraft. Kompetensförsörjningen framhålls som en nyckelfråga för tillväxt, av utredningen. LO delar den slutsatsen. LO vill också betona vikten av att parterna inom branscherna, med direkt kunskap om de faktiska kompetensbehoven, ges en framskjuten roll i det framtida arbetet kring utveckling av kompetenser. Behovet av relevant utbildning- och kompetensutveckling påverkas av digitaliseringen och den snabba tekniska omställning som sker. En väl fungerande kompetensutveckling ger anställda möjligheter att växa och utvecklas i sitt arbete, och kan leda till ökad kvalitet i tjänster och produkter. Därmed stärks företagets konkurrenskraft.

Utredningen lägger en regional tyngdpunkt i de utbildningspolitiska förslagen. LO delar den uppfattningen och anser att det finns goda förutsättningar med tanke på att regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå hur utbildning inom gymnasieskolan bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov. I många regioner råder det stort brist på yrkesutbildad arbetskraft samtidigt som det

på flera håll i landet inte finns förutsättningar att erbjuda alla gymnasieprogram till eleverna. Med en statlig finansiering och en regionaliserad gymnasieskola kan till exempel yrkesutbildningar för besöksnäringen bättre planeras och dimensioneras utifrån den regionala arbetsmarknadens behov.

Utveckling, innovation och forskning

Inom besöksnäring och turism, som omfattar flera branscher, finns behov av insatser för forskningsbaserad kunskapsutveckling. Besöksnäringen består av många små företag som likt andra mindre företag har begränsad kapacitet att satsa på forskning och utveckling, och till delar också att tillgodogöra sig ny kunskap, än vad större företag och mer mogna branscher har. Det finns behov av ökad forskningssamverkan, liksom forskningssatsningar som sammankopplar olika discipliner och som förenar olika branscher inom besöksnäringen.

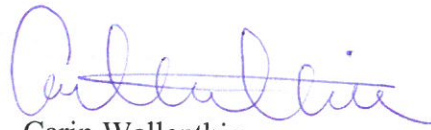
Att det sker en kunskapsutveckling kring vad som kan generera besöksnäring i glesbygd och att kartlägga kopplingen mellan besöksnäringen i landsbygd och stad är viktigt. LO vill understryka vikten av att stödja forskning om vad som skapar förutsättningar för en ökad besöksnäring, och delar utredningens bedömning av att offentlig finansiering av forskning på området måste öka både för att bredda forskningen och öka dess kvalitet.

Ett kontantlöst samhälle påverkar näringen

Sverige är ett av de länder som kommit längst i utvecklingen mot ett kontantlöst samhälle. Detta påverkar inte minst handel, hotell och restaurangbranscherna, men också transporter och kommunikationer. Som exempel har forskning visat att det inte kommer att vara lönsamt för butiker att hantera kontanter efter mars 2023, vilket kan resultera i att 70 procent av alla butiker kan vara kontantlösa före 2030. LO vill därför understryka betydelsen av att det inom ramen för en samlad politik för besöksnäringen finns åtgärder som syftar till att göra besöksnäringen rustad för att hantera utvecklingen mot ett kontantlöst samhälle. LO föreslår att en utredning tillsätts för att kartlägga vad som behöver göras för att hantera denna utveckling inom besöksnäringen. En sådan utredning bör ha representation från relevanta myndigheter och parterna från besöksnäringens branscher.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Carin Wallenthin
Handläggare

